

Parlamentswalen 2023

Recommandatioune vum CID | Fraen an Gender

fir genderrelevant Sujeten fir d'Walprogrammer an als Basis fir den zukünftege gendersensibele Regierungsprogramm

Bildung

- 1. Diskriminéierend Inhalter (sexistesch, rassistesch, klassistesch) am Schoulmaterial an an de Programmer mussen ofgeschaaft ginn**
 - Externen onofhängegen Expert*innegrupp (Expertise Sexismus, Rassismus, Klassismus - gëtt ëmmer bei Bedarf aberuff), deen d'Schoulbicher iwwerliest (Optrag a Finanzéierung vum Bildungsministère) an direkt Alternativen ausschafft fir problematesch Passagen
 - Lëtzebuergesch Schoulbicher direkt iwwerschaffen a nei drécken. Neit Material vum Expert*innegrupp iwwerliese loossen ier et an den Drock geet. Besonnesch problematescht auslännescht Material erofhuele vum Programm. Oder Begleetmaterial ausschaffen als obligatoresch Bäilag
 - Konkret Uspriechpersoun beim Bildungsministère, déi vun Elteren, Pedagog*innen a Schüler*inne kontaktéiert ka ginn a Bezuch op Schoulmaterial oder Programm an Ännerungen an d'Weeër leede kann
 - Eng verpflichtend Formatioun fir d'Léierpersonal fir déi eegen Haltungen ze reflektéieren, ze erkennen an ze hannerfroen a Bezuch op Sexismus, Rassismus a Klassismus, fir esou diskriminéierend Inhalter erkennen ze kënnen an dat och am Unterrecht thematiséieren ze kënnen

- 2. D'Representatioun vu Fraen an de Schoulprogrammer muss erhéicht ginn**
 - Literaturlëschte mussen paritéitesch opgestallt ginn
 - Externen Expert*innegrupp gëtt vum Bildungsministère beoptraagt d'Programmer ze analyséieren a Recommendatioune fir all Fächer auszeschaffen

- 3. Genderspezifesch Aspekter mussen an d'Ausbildung vum Léierpersonal integréiert ginn**
 - Uni Lëtzebuerg motivéiere Gender Studien als obligatoreschen Deel vun der Ausbildung fir Enseignant*en ze integréieren. Doriwwer eraus sollt et ee breede Choix u Coursë mat Genderbezug ginn
 - Rëm-Aféierung vun engem Léierstull Gender Studien op der Uni Lëtzebuerg

- 4. D'Erkennen an d'Präventioun vu Gewalt mussen als feste Bestanddeel an d'Formatioun vun der Police, der Justiz an dem Gesondheetspersonal integréiert ginn**
 - Obligatoresch Aféierung vun engem Modüll iwwer geschlechtsspezifesch Gewaltpräventioun an der Formation initiale

- Järlech Formatioun mat engem externen Expert*innegrupp zu geschlechtsspezifischer Gewaltpräventioun
- Spezifesch Formatioun fir all Persoune bei der Police, déi iwwert de Noutrouff bei Leit heem ginn oder am ëffentleche Raum bei Gewalt agräifen
- Spezifesch Formatioun fir Riichter*innen a Staatsanwält*innen, déi Fäll vu genderbezu Gewalt verhandelen

5. **Déi non-formal Bildung muss duerch eng geschlechtersensibel Perspektiv ergänzt ginn**

- Obligatoresch Formatioune fir dat pedagogesch Personal duerch Expert*innen
- Integratioun vun engem spezifesche Modüll an d'Grondausbildung vun Educateur*ricen, Aide-educateur*rices, Auxiliaires de vie an alle weidere sozialpedagogesche Beruffsgruppen
- Iwwerpréiwe vun de Programmer vun der Grondausbildung vun den Educateur*ricen op eng geschlechtersensibel Perspektiv duerch Expert*innen

Aarbecht

6. **De (berengegten) Gender-Pay-Gap muss ofgeschaaft ginn**

- Verflichtend transparent Salairen
- Kontrollen duerch ITM (Sanktiounen)
- Aarbechtsrecht: no enger gewëssener Unzuel u Joren op där selwechter Aarbechtsplaz automatesch op qualifizéierte Mindestloun klammen

7. **Eng Wochenaarbechtszäitverkierzung bei vollem Gehalt fir all Mënsch**

- 32-Stonne-Woch

8. **De Pension Gap aktiv bekämpfen**

- Obligatoresch Cotisatioun: Verflichtung, Pensiounsbäiträg ze cotiséieren, och wann een net bezuelt schafft (Conjoint*e oder Staat jee nom Akommes/Verméige vum*vun der Conjoint*e)
- Mindestrent upassen
- Salaire erhéije vu bestëmmte Beruffsgruppen (Care-Beruffer, Botzsecteur)
- Fréizäiteg Informatioun iwwert déi perséinlech Pensiounsperspektiven

9. **Kannerbetreierung fir all Kand, onafhängeg vun der Situatioun vun den Elteren, garantéieren**

- Reform vum Kader/Statut fir Dageselteren
- Verlängerung vum Congé de naissance
- Betriebscrèche aféieren/genuch Betreierungsplazen garantéieren

10. **Ersatz vum Pappcongé duerch en inklusive Congé de naissance**

- 3 Méint bei vollem Lounausgläich fir den zweeten Elterendeel, onafhängeg vum Geschlecht

11. **Strukturell Aarmut vun den Elengerzéierenden ofschafen**

- Ëmsetzung vun der Steierreform prioriséieren
- Erhéijung vum Mindestloun
- Familljeprestatiounen indexéieren/erhéijen

- Gratis a qualitativ héichwäerteg Kannerbetreuung
- Bezuelbare Wunraum

Gesondheet

12. Schafung vun enger gesondheetspolitescher Strategie, déi eng Genderperspektiv applizéiert an der Fuerschung, an der Ausbildung, an de Cabineten an an de Spideeler

13. Unerkennung vun der „Endometriosis“ als Krankheet

- Code bei der CNS (net just fir Operationen) an doduerch Erfassung vu bekannten Endometriosisfäll hei am Land
- Remboursement vun Endometriosis spezifesch Medikamenter
- Schafung vun engem interdisziplinären Zentrum fir Endometriosis-Patient*innen (Gynékolog*innen, Psycholog*innen, Sexolog*innen, alternativ Medezin)
- Systematesch Recommandatioun a Remboursement vu Reha-Moosname fir Endometriosis-Patient*innen no enger OP
- Remboursement vum Traitement vu Kiné, Psycholog*innen, Ostéopathie an Naturopathie
- Endometriosis an de Biologie Programm op 7ième integréieren
- Endometriosis an der Ausbildung vun den Infirmier*ières integréieren

14. Schafung vun engem onofhängege Bureau de Plainte bei gynékologescher Gewalt

15. Aféierung Gratisverdeele vu Menstruationsproduiten an alle staatlech geréierten Toiletten

16. Recht op kierperlech Selbstbestëmmung an der Verfassung verankeren

- Inklusiv an destigmatiséierend Sensibiliséierungscampagne zu de Rechter beim Wonsch vun engem Schwangerschaftsabbruch
- Regëster vu Gynékolog*innen, déi Schwangerschaftsabbruch duerchféieren

Politik a Gesellschaft

17. Erhiewung a Notzung vu genderspezifesch Donnéeën

- Genderspezifesch Daten (déi iwwer Zweegeschlechtlechkeet eraus ginn) als Voraussetzung fir d'Finanzéierung vu staatlechen a parastaatleche Projeten
- Geziilt Förderung vu Genderfuerschung
- Erweidere vun der Geschlechtsnennung (nieft Mann, Fra och eng weider Optioun an och d'Optioun, keng Angab wëllen ze maachen) bei allen offiziellen Dokumenter/Demanden/Kontrakter vu staatlechen oder parastaatlechen Acteur*icen

18. Genderbudgeting ëmsetzen

- Gendersensibel Analys vun de staatleche Recetten an Depensen (Analys vun der Beschäftigungs- an Akommissituatioun; Analys vun der Notzung vun de staatleche Leeschtungen...)
- Genderbudgeting als Grondprinzip vun der Staatsfinanzéierung
- Reegelméisseg Kontroll vun der Ëmsetzung vu Genderbudgeting duerch en externen Expert*innegrupp
- Finanzéierung vun zivilgesellschaftlechen Initiativen, déi sech fir d'Gläichstellung engagéieren

19. Eng intersektional Gläichstellungspolitik bedreiwe mat geziiltem Asaz fir rassiséiert Fraen, queer Fraen a Frae mat Behënnerung

- Reegelméisseg mat betraffene Persoune Projeten ausschaffen, déi konkret Fuerderunge vum Terrain uginn (mat de jeeeweils zoustännege Ministèren)
- Intern Sensibiliséierungsformatiounen (ëffentleche Secteur)
- Barrièrefräien Zougang fir intern an ëffentlech Veranstaltungen garantéieren
- Ëffentlech Dokumenter a liichter Sprooch zur Verfügung stellen
- Déi ënnerschiddlech Liewenssituatiounen an Interessie vu Frae bei alle politeschen Decisiounen berécksiichtegen (intersektionale Gender Mainstreaming)

20. Genderspezifesch Gewalt bekämpfen

- National Etüd, déi méi wäit wéi d'Policestatistik geet, an och d'Donkelziffer ëmfaasst (all Gewaltformen, déi an der Istanbul Konventioun genannt ginn)
- Psychesch Gewalt an d'Strofgesetz integréieren (a kloer definéieren)
- Femizid an d'Strofgesetz integréieren (a kloer definéieren)
- Ophiewung vum Urecht op en automatesche Sursis bei der 1. Verurteilung fir Gewalttäter*innen

21. Bezuelbare Wunnraum fir all Mënsch, awer besonnesch fir vulnerabel Bevëlkerungsgruppe schafen

- Zuel vu Plazen a Fraenhaiser an Noutfallwunnengen erhéije fir d'Waardelëschte fir Affer vu genderbezu Gewalt ze eliminéieren
- Geziilt Accueilsangebot fir Fraen, net binär Persounen a queer Mënschen, déi op der Strooss liewen
- Recht op wüerdigen a bezuelbare Wunnraum an d'Konstitutioun schreiwen

22. Jongen- a Männeraarbecht fërderen als wichtege Bestanddeel vu Gläichstellungsaarbecht

- Bestandsopnam vum der Jongen a Männeraarbecht aktualiséieren
- Jongenaarbecht a Jongepedagogik fest an déi pedagogesch Offer zu Lëtzebuerg implementéieren
- Offer u männerfokussierter Berodung ausbauen
- Offer vu Weiderbildungen, déi sech spezifesch u Männer riichten (zu *mansplaining*, *toxic masculinity*, *manspreading* etc)

23. Ongläich Verdeelung vun der onbezuelter Care-Aarbecht bekämpfen

- Aarbechtszäitverkierzung
- Verlängerung/Upassung vum Gebuertscongé fir den zweeten Elterendeel
- Betriebscrèchen ubidden

24. Fërderung vu Paritéit an de politesche Mandater

- Obligatoresch paritéitesch Lëschten
- Paritéitesch Regierung
- Flexibel Aarbechtskonditiounen
- D'Riedzäit an d'Dauer vun de Versammlunge reduzéieren/upassen
- Deelzäitaarbecht fir Spëtzepositiounen erméiglechen

25. Sexistesch Belästegung am öffentleche Raum bekämpfen

- Belichtung am öffentleche Raum erweideren
- Kontaktpersonal am öffentleche Verkéier sensibiliséieren an hir Zuel erhéijen
- Campagnen op Garen, a Bushaisercher, déi sexuell Belästegung benennen a verurteelen
- Noutfallbornen (op mannst op zentralen) Ëmsteigplaze vum öffentlechen Transport
- Fërderung vu Sensibiliséierungsprojeten, déi sexistesch Belästegung am öffentleche Raum cibléieren (z.B. mat Projetsausschreiwung an/oder Präisausschreiwung)

26. Fërderung vun enger geschlechtersensibeler Verkéierspolitik

- Bestandsopnam duerchféieren, fir gegendert Verhalen (ënnerschiddlech Besoinen) ze identifizéieren
- Mat engem externen Expert*innegrupp gendersensibel Strategien entwéckelen
- Integratioun vun intersektionale Perspektive bei der Verkéiers- a Stadplanung
- Paritéit an den Entscheidungsgremie vu Verkéiers- a Stadplanung an Transportfirmaen
- De Fokus fort vum Auto a Richtung Foussgänger*innen a Vëlofuerer*innen
- Barrièrefräiheet am öffentleche Raum an am öffentlechen Transport garantéieren
- Offer u gratis Cargo-Bikes an alle Stied (nom Modell vum Wiener Grätzlrad)
- Eng Offer wéi Vel'OH, bei där een awer e Kannersëtz bzw. en Unhänger befestege kann, an déi och a Kannergréissten existéieren
- Sëtzgeleeënheet an eng gutt Belichtung op all Haltestell
- Geschwindekeetsbegrenzung op 30km/h an Dierfer a Stied
- Autofräi Bannestied

27. Ëmsetzung vun enger feministescher Aussepolitik

- Paritétesch (an intersektional) Besetzung vun Entscheidungsposten
- Dialog/Kooperatioun mat feministeschen Organisatiounen op nationalem an internationalem Niveau
- Méi finanziell a personell Ressourcen zur Ëmsetzung vun der Agenda2030
- Fokus läit op Konfliktverhënnerung & Friddenskoalitiounen
- Militäresch Ofrëschtung
- Sëtz an internationale Gremie notzen, fir ëmmer déi feministesch Perspektiv matzedenken an an Entscheidungen/Resolutiounen/Texter afléissen ze loossen
- Ëmsetzung vun der Resolutioun Fraen, Fridden a Sécherheet
- Ënnerschreiwung vum Atomwaffeverbuetsvertrag
- Aktiounsplang mat moosbaren Ziler, déi transparent a verständlech sinn, inklusiv Zäitplang, Budget an Evaluatiounsschrëtt

28. D'Mënscherechter vu Fraen a geschlechtliche Minoritéiten ouni Pabeieren op europäeschem Niveau an hei am Land sécheren

- Konsequent Applikatioun vun der Istanbul Konventioun
- E Verbuet Mënschen ouni Pabeieren, déi strofbaart Verhale vis-à-vis vun hinne bei der Police denoncéieren, aus Lëtzebuerg auszeweisen
- Den Zougang zu Foyere fir Fraen, déi vu Gewalt betraff sinn, garantéieren
- Fraen a geschlechtliche Minoritéiten ouni Pabeieren, déi Affer vun (haislecher) Gewalt sinn, solle keng Angscht müssen hunn, bei d'Police ze goen an eng Plainte ze maachen. D'Meldepflicht bei der Direction de l'immigration muss deen Ament ausgesat ginn
- Bei lafende Plainten/Ënnersichunge bei haislecher Gewalt müssen Ausweisungen ausgesat ginn, bis déi strofrechtlech Prozeduren ofgeschloss sinn

- Fraen, déi en Titre de séjour iwwert hire Mann kritt hunn, mussen direkt eng Aarbechtserlaubnis kréien, fir hir Integratioun um Aarbechtsmarché ze erliichteren an hir finanziell Onofhängegkeet ze sécheren

Kultur

29. Geziilt Fërderung vu weiblechen, queeren a marginaliséierten Kënschtler*innen

- Ausschaffe vu Sensibiliséierungskonzepter wéi *Kinder entdecken Künstlerinnen*
- Finanziell Ënnerstëtzung fir Kulturinstitutionen, déi explizit feministesch Konscht an hir Programmer ophuelen
- Paritéitesch Besetzung an de Gremien an an de Programmer
- Berücksichtigung vun Genderthemen an de Programmer
- Järlech Supervisioun vun de Programmer aus enger geschlechtssensibeler Perspektiv duerch en onofhängege Gremium